

PROVINSIALE EKSAMEN

JUNIE 2023

GRAAD 10

NASIENRIGLYNE

REKENINGKUNDE

9 bladsye

Nasienbeginsels:

1. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (by besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bepaalde vraagstukke verdien het.
2. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
3. Indien 'n voor-aansluitingspunt as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie) Let Wel: As syfers in die memo vir komponente of bewerkings getoon is, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
4. Tensy anders gesê moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om 'n punt toe te ken. Indien geen + of - teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
5. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te ondersoek.
6. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
7. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die redelikheid van die antwoord nagegaan word en minstens een deel moet korrek wees voor die punt toegeken word.
8. Bewerking beteken 'kontroleer bewerking'. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: Controleer bewerking moet +, -, x, ÷ wees, of per memo.
9. Met die toekenning van metode punte, maak seker dat die kandidate nie volpunte kry vir enige items wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met 'n .
10. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe bied buite die memorandum.
11. Kodes: f = vreemde items; p = plasing/aanbieding

VRAAG 1: AARP KONSEPTE EN TRANSAKSIE ONTLEDING

1.1 KONSEPTE

PAS KOLOM A BY KOLOM B

KOLOM A	KOLOM B	
1.1.1	D	✓
1.1.2	E	✓
1.1.3	B	✓
1.1.4	C	✓
1.1.5	F	✓

1.2 ONTLEDING VAN TRANSAKSIES

	Algemene Grootboek			Vergelyking		
	Rekening Gedebiteer	Rekening Gekrediteer	Bedrag	B	E	L
b.v.	Skryfbehoeftes	Bank	R3 000	0	-	+
A	Bank✓	Verkope✓	R1 000	0	✓+	✓-
	Koste van verkope✓	Handelsvoorraad✓	R65 000	✓-	✓-	0
B	Onttrekkings✓	Handelsvoorraad✓	R15 000	✓-	✓-	0
C	Krediteure-kontrole✓	Bank✓	R13 500	0	0	✓+ ✓-
	Krediteure-kontrole✓	Kortingsontvang✓	✓✓ R1 500	0	✓+	✓-
D	Bank✓	Vaste Deposito: NBS-bank✓	✓✓ R50 000	✓-	0	✓-
	Bank✓	Rente op vaste deposito ✓	*✓ R5 000	0	✓+	✓-
E	Bankkoste✓	Bank✓	✓✓ R 550	0	✓-	✓+
	Rente op oortronkbank✓	Bank✓	✓ R700	0	✓-	✓+
F	Handelsvoorraad✓	Krediteurekontrole✓	✓✓ R38 000	✓+	0	✓+
*✓ Aanvaar enige redelike verskil tussen leerder se antwoord en R55 000						50

TOTALE PUNTE

55

VRAAG 2: KONSEPTE EN SALARISJOERNAAL

2.1 KONSEPTE

2.1.1 Verduidelik die verskil tussen *salarisse* en *lone*.

Gee 'n punt vir elke geldige antwoord. ✓ ✓

Salarisse

- Salarisse word maandeliks betaal.
- 'n Salaris is 'n vaste bedrag wat maandeliks verdien word.

Lone

- Lone word weekliks betaal.
- Lone verdien word bereken volgens die aantal ure gewerk.

2

2.1.2. Aan watter staatsdepartement word die volgende betaal?

LBS: Suid-Afrikaanse Inkomstediens
Aanvaar SAID/SARS

WVF: Departement van Arbeid ✓

2

2.2.1 SALARISJOERNAAL VAN HAIRCUT 100 VIR DESEMBER 2022

Naam	Basiese salaris	Bonus	Totale Verdienste	Aftrekkings				Totale aftrekkings	Netto salaris
				LBS	Pensioen-fonds	Mediese fonds	WVF		
B. Makumo	✓10 000	10 000	✓ 20 000	✓ 900	✓ 1 000	✓✓ 1 100	✓ 100	☑ 3 000	☑ 17 000
J. Abrahams	12 000	✓ 10 800	☑ 22 800	✓ 1 300	✓ 1 200	✓✓ 1 100	✓ 120	☑ 3 720	☑ 19 080
T. Khumalo	12 000	0	✓ 12 000	✓ 1 300	✓ 1 000	✓✓ 1 100	✓ 120	☑ 3 720	☑ 8 280
Totaal									

Naam	Werkgewerbydraes			Totale bydraes
	Pensioen Fonds	Mediese fonds	WVF	
B. Makumo	✓*☑ 1 500	✓*☑ 2 000	100	☑ 3 600
J. Abrahams	✓☑ 1 800	✓☑ 2 200	120	✓ 4 120
T. Khumalo	✓☑ 1 800	✓☑ 2 200	80	✓ 4 120
Totaal				

41

*☑ gee Vir pensioenfonds bedrag x 1,5 Vir mediese fonds bedrag x 2

TOTALE PUNTE
45

VRAAG 3: ALGEMENE JOERNAAL EN GROOTBOEKREKENINGE

ALGEMENE JOERNAAL VAN VICIOUS HANDELAARS OP 28 FEBRUARIE 2023

No	Dag	Besonderhede	Dt	Kt	Debiteure-kontrole		Krediteure-kontrole	
					Dt	Kt	Dt	Kt
	28	Totale			3 800	960	1 050	170
A		L. Dlamini	✓✓25		☑ 25			
		Rente op agterstallige debiteure		☑ 25				
B		Herstelwerk	✓6 500					
		Grond en geboue		✓6 500				
C		Marie Handelaars	✓600				✓600	
		Mario Brothers		✓600				✓600
D		Debiteure afslag	✓8 600					
		J.P. Morgan		✓8 600		✓8 600		
E		G. Hansen	✓900		✓900			
		Oninbare skuld verhaal		✓900				
F		Oninbare skuld	✓3 780					
		A.B. Villiers		☑ 3 780		☑ 3 780		
G		J. Michil	✓750		✓750			
		J. Michil		✓750				✓750
H		Ray Verskaffers	✓✓4 500				☑4 500	
		Ray Handelaars		☑4 500				☑4 500
Gee 'n punt vir korrekte besonderhede en bedrag					☑4 700	13 340	7 800	6 920
Gee een metode punt vir 'n minimum van twee totale								

TOTALE PUNTE

30

VRAAG 4: ALGEMENE GROOTBOEK EN INTERNE KONTROLE

ALGEMENE GROOTBOEK VAN MANINGI HANDELAARS VIR FEBRUARIE 2023

4.1.1

DEBITEUREKONTROLE									
Feb	1	Saldo	a/b	✓ 67 800	Feb	28	Bank en korting ✓	KBJ	* ☒ ✓65 500
	28	Verkope ✓	DJ	✓✓135 900			Debiteure afslag ✓		✓17 100
		Joernaal-debiete ✓	AJ	✓3 800			Joernaal krediete ✓	AJ	✓960
							Saldo	a/b	123 940
				207 500					207 500
Mar	1	Saldo	a/b	☒ 123 940	*Aanvaar diverse rekeninge - 1 punt indien folio verwysings nie ingeskrif is nie				

14

4.1.2

HANDELSVOORRAAD									
Feb	1	Saldo	a/b	✓175 900	Feb	28	Koste van verkope ✓	KOJ	✓156 000
		Bank ✓	KBJ	✓80 000			Koste van verkope ✓	DJ	✓90 600
		Koste van verkope ✓	DJ	✓11 400			Krediteure-kontrole ✓	KAJ	✓✓69 000
		Krediteure-kontrole ✓		✓84 300			Saldo	o/b	33 300
				348 900					348 900
Mar	1	Saldo	a/b	☒ 33 300	*Aanvaar diverse rekeninge - 1 punt indien folio verwysings nie ingeskrif is nie				

16

4.2 INTERNE KONTROLE

4.2.1 Ray is bekommerd oor die voorraad syfers. Hy vermoed dat daar werknemers is wat van die besigheid steel. Verskaf berekeninge om sy bekommernis te staaf.

Berekeninge	Antwoord
85 000 + 75 000 – 63 000 – 89 000	8 000 ✓ ☒ een deel
Aanvaar rekening of handelsvoorradrekening.	korrek Waarde van vermindere items

2

4.2.2 Verskaf TWEE interne kontrole maatreëls wat implementeer moet word om voorraad teen diefstal te beskerm.

Enige TWEE aanvaarbare antwoorde ✓✓✓✓ Een punt vir gedeeltelik korrekte antwoorde

- Gereelde en willekeurige fisiese voorraadopnames.
- Bestel kleiner hoeveelhede, maar meer gereeld.
- Verbeter fisiese sekuriteit bv. kontroles by ingang/segureitkameras.
- Verdere pligte – ontvangs van voorraad, bestellings en voorraadhouing moet deur verskillende persone gedoen word om die risiko van diefstal te verminder.
- Ewekansige oudits op voorraad moet gereeld uitgevoer word.

4

4.2.3 Lewer kommentaar op die terugsendings van goedere deur klante. Verskaf syfers om jou antwoord te staaf. Watter kontrolemaatreëls moet in plek gesit word deur die besigheid?

Kommentaar

Geldige kommentaar ✓ syfers ✓

- Die persentasie terugsendings van goedere is hoog in vergelyking met totale verkope, 12% terugsendings. (Aanvaar totale verkope is R39 000 en terugsendings hoog teen R4 680)

Kontrolemaatreëls

Enige twee aanvaarbare antwoorde ✓✓ een punt vir gedeeltelik korrekte antwoorde

- Die besigheid moet verseker dat die korrekte goedere by klante afgelewer word/aflewering moet ooreenstem met bestelling geplaas.
- Verpakking van goedere moet verbeter om enige beskadiging van goedere te voorkom.
- Indien swak kwaliteit die rede vir terugsendings is, moet oorweeg om van verskaffers te verander.
- Ontwerp 'n beleid vir terugsendings (bv. terugsendings binne 14 dae).
- Goedere moet nagegaan/gekontroleer word vir skade voor dit aan die klant oorhandig word.

4

TOTALE PUNTE

40

VRAAG 5: KREDITEURE REKONSILIASIES EN INTERNE KONTROLE

5.1.1 KREDITEURE REKONSILIASIES

ALGEMENE GROOTBOEK VAN KAGISO HANDELAARS

BALANSSTAAT REKENINGE AFDELING									
KREDITEUREKONTROLE									
Feb	28	Bank en Korting ontvang (30 800 + 2 400)	KBJ	33 200 ✓✓	Feb	1	Saldo	o/b	✓✓ 6 830
							(8 330 - 1 500)		
		Krediteure-afslag (4 800 ✓ + 360 ✓ + 300 ✓)	KAJ	✓ 5 460		28	Totale aankope (48 400 ✓ + 1 000 ✓)		✓ 48 220
		Joernaaldebiete	AJ	✓ 450			Joernaalkrediete	AJ	✓ 580
		Saldo	o/b	16 520					
				55 630					55 630
					Maart	1	Saldo	a/b	✓ 16 520

15

KREDITEURELYS VAN KAGISO HANDELAARS OP 28 FEBRUARIE 2023

NAAM	Krediet
S. Mvelase (7 500 ✓ - 8 400)	✓✓ 5 100
M. Phay (3 800 ✓ - 250 ✓ - 250 ✓) of - 500 ✓✓	✓ 3 300 Een deel korrek
P. George (2 850 ✓ - 850)	✓✓ 2 000
R. Mphahla (6 350 ✓ - 180 ✓ -) kontroleer kontrolerek	✓ 6 120 Een deel korrek
	16 520

11

5.1.2 Watter maatreëls behoort implementeer te word om te voorkom dat daar betaal word vir goedere wat nooit deur die besigheid ontvang word nie? Verskaf TWEE punte.

Enige twee aanvaarbare antwoorde ✓✓ ✓✓ een punt vir gedeeltelik korrekte antwoorde

- Alle aankope van goedere moet deur 'n senior personeellid gemagtig word.
- Goedere ontvang moet gekontroleer word met die aankoopbestelling, faktuur en afleweringnota.
- Ontvangs van goedere vanaf verskaffers, berging van goedere en rekordhouding van goedere moet deur verskillende persone hanteer word.

(Ken een punt toe vir verdeling van pligte.)

4

TOTALE PUNTE
30

TOTAAL: 200

EXEMPLAAR